

מכתבים טקטיים

א. זרוע-אוויר

הפיקוד המאשרים, ובשילוב היעיל בין התותחנים ואנשי-האוויר המפעילים את המהלומה האוירית. מכאן, שנוסף על תורת שיתוף-הפעולה, ועל הטכניקה של שיתוף-פעולה, ישנו צורך דחוף בחינוך לשיתוף-פעולה ולמחשבה בהירה. הנה, אתה, "סיכמת" כבר לעצמך שהפתרון הוא: לשים את זרוע-האוויר המסייעת תחת פיקוד (או, לכל היותר, בסיוע-ישיר) למפקד המקבל-סיוע (דרך אגב: — למעשה, אין כל הבדל מעשי בין "תחת פיקוד" ו"בסיוע ישיר"). אך סיכום זה מגלה אי הבנה לגבי תכונות-היסוד של כלי-הנשק. כי ככל שכלי-נשק הנו מהיר יותר — כן הכרחי הוא שדרג-הפיקוד השולט עליו יהיה גבוה ככל האפשר. אם התותחנים, למשל, יש והם מהססים בשעת קביעת משימות-אש (וביחוד — למרחק ניכר, וסמוך לאזורי-שהיה אפשריים של גייסות קדמיים) בגלל הטווח של הכלים הארטילריים, ובעיותיהם הטכניות — מה באשר לחיל-האוויר, העולה עליהם גם בטווח, וגם בגיירות?

אשר לטיפוס-מטוס המיוחד לסיוע-קרוב, הרי לקח קוריאנה הוא נגד כל נסיון להרבות בטיפוסים כאלה. קיימת שאיפה לצמצם במספרם של טיפוסים המטוסים, אולם מתוך מגמה שטיפוסים אלה יהיו מסוגלים למלוי מרבית המשימות שתדרשנה. כי סיוע-האוויר לכוחות היבשה והים הוא בגדר התפקיד המשני של חיל-האוויר, לאחד השגת עליונות, או עדיפות, אוירית. רק לאחר השגת שליטה באוויר אפשר להקצות לתפקידי סיוע-קרוב זרוע-אוויר בעלת עצמה רצינית. לקח קוריאנה מלמד, שהשיגים כדאיים — בסיוע לכוחות-יבשה — יש ובאים דוקא ע"י הפעלת זרוע-האוויר כלפי מטרות שבעורפי האויב, וקויתחבורה עורפיים שלו, אשר שם הדגש על פיזור, זהירות בפני מטוסים, הסוואה והתחפרות הנו מועט-יחסית לעומת המצב הקיים באזורים הקדמיים ביותר; יתר על כן: במידה שהנך חוסם עורק-התחבורה בעורף, או פוגע באספקה ותגבורת אל האויב שעה שהללו נעות אליו — הרי שפגעת בכך, לאמתו של דבר, במלוא רוחב חזית האויב, הניזונה ע"י אותו עורק-תחבורה.

לא העליתי כאן אלא, "על קצה המזלג", מהמחשבות והנסיון המצויים בשטח זה, כדי להציגם לפניך — ואני מקוה לשכנעך, עד שתמצא בעצמך כי צריך ללמוד כדי לדעת. "לוחם"

קיבלתי את מנ ד בענין שיתוף הפעולה עם זרוע-האוויר. בין אותם הדברים הבוודיים שבמכתבך אשר לגביהם יכול אני להסכים אתך הנם ציוניך ביחס ל"שמועות", "אמרות לא מבוססות", "מקורות מפוקפקים". כאשר קיימים אלה ביחס לאיזה שהוא זרוע מכוחות-הבטחון — אי-אפשר לבטלם ע"י אי-ידיעה. וכן נכון הוא, שכל מי שמראה באצבעו על ה"אשם" — יש ודומה כאילו מראה הוא כלפי עצמו: כי למה לא תנסה לחפש את האשם בך עצמך?

מדוע לא תלמד את הענין, פעם אחת, בצורה יסודית בבית-הספר המתאים? נדמה לי, שפעם כתבתי לך כבר ש"ידיעה זעומה — מסוכנת". ואתה ממשיך בהכללות ומשפטים מפוצצים. אולם הצלחת ליצור במכתבך את הרושם, שבאמת רוצה הנך לדעת — ועל-כן אענה לך.

כדי שתוכל להשיג סיוע-אווירי מהיר, אין די בכך שתסמוך על מהירות-טיסתו של המטוס. תחילה שומה על כוחות-היבשה לארגן רשת קשר מתאימה אשר תוכל להעביר את בקשותיהם במהירות מכסימלית, כי האחרים בהופעת המטוסים שנקראו לעזרה חלים בדרך כלל מחמת עיכובים התלויים ברשת. גם בזירת-קוריאנה אין בעצם, שום "תורה חדשה של שיתוף-פעולה אוירי-יבשה", כי אם אותה תורה עצמה אשר פותחה כבר ע"י חילות-האוויר של בנות-הברית במלחמת-העולם השנייה. וכאז כן עתה ברור הדבר, שמבנהו של הקשר, מהמזמין — אל המטוסים, הוא שחייב לאפשר את המהירות. וככל שהארגון המכשיר את התנאים לקראת סיוע-אווירי יאפשר את מהירות העברת הדרישות לסיוע-אוויר, — כן תיעשה תורת-הסיוע גמישה יותר — והרי זוהי, למעשה, השאיפה המתמדת של המסתייעים והמסייעים גם יחד — וזהו אף הלקח הראשון ממלחמת קוריאנה.

כאשר דרישה לסיוע-אווירי מתאחרת בגלל רשת-הקשר המזמינה — הרי, כרגיל נוצר אצל כוחות-היבשה רושם שחיל-האוויר אינו יעיל; וכתוצאה מזה באים ניצול לקוי של עצמתו ותכרנותו האמיתיות — ואבדן-בטחון הדדי. לעתים יקרה והעיכוב יבוא בגלל משך הזמן הדרוש לקבלת החלטה; אולם זמן זה, אף הוא, תלוי בדרגת-

ב. על הגבלת חופש האויב - ותפקידי כוח-האוויר

בת־זמננו, שהיא „לחימה בשלושה מימדים“, לא תתכן בכלל השגת חופש-פעולה-ותנועה ראוי-לשמו ללא השגת עליונות אוויר. ומשום כך נראה לי, אפילו, שכוח-האוויר הוא גם בגדר גורם מדיני: אשר, אף באם אינו מונע מלחמה, הריהו גורם ליצוב ולא־זון הכוחות באיזור-הקרבות אף בהתמודדות עם כוחות גדולים.

אני מקוה שעתה, לפחות, תצטרך להסכים אתי שקודם-כל עליונות האוויר היא אשר, ממילא, תביא (חלקית לפחות) לידי צמצום חופש התנועה של האויב לתנא־ראות קשים בלבד; ואילו כאשר תתפנה העצמה-האווירית לפגוע בעורפי האויב — יושג חופש-תמרון-ותנועה מוחלט. לעומת זאת, הסיוע-מן-האוויר ה„ישיר“ או ה„קרוב“, לפי מונחך, — יש בו ערך „מוראלי“ (ורגעי) יותר מאשר גרימת נזק, ולו מינימלי, לאויב ממושמע ומאומן. והיות ואף מטוסים עלולים להפגע (עובדה, הפוגעת באמת פגיעה קשה במוראל) תוך כדי כך — הרי במקומה תהיה השאלה: האם סיוע-קרוב זה, אשר ניתן לבצעו גם באמצעות נשק-קרקע, כגון ארטילריה וטנקים — האם הנו באמת כדאי כל-כך שיבוצע בידי כוח-האוויר דווקא? „לוחם“

ג. לסוגיית הפצת-מודיעין

פעולתו העיקרית, ומכשיל את מפקדי היחידות אשר אותן הוא חייב לשרת.

כמו בכל פעולה צבאית, גם לפעולת הפצת המודיעין עין ישנו „עקרון“ והוא ניתן להגדרה פשוטה: קביעת „מי צריך לדעת“, לגבי כל ידיעה. לכן, קביעת תפוצת-קבע, אשר אמנם יש בה משום חיסכון בזמן, אין בה כדי מענה על נושא ההפצה וצרכיו. לכל ידיעה, לכן, יש לקבוע את התפוצה שלה, לפי העקרון שצוין לעיל. ודרך אגב: עקרון זה, באם יונהג, עשוי לסייע לבטחון הידיעות לא פחות מאשר להפצתן. מעיקרון זה נובע, שהפצת מודיעין פועלת בבת-אחת, ולכל הכיוונים. היא חייבת לזרום קדימה, אחורה ולאגפים. דרושה תשומת לב בלתי פוסקת, של כל אנשי המודיעין, כדי לודא שהידיעות אמנם תגענה לפרטים או ליחידות הנוגעים-בדבר בזמן, כדי שתמלאנה את יעודן.

וגם זאת ברור מהעיקרון האמור: הפצת מודיעין תהיה שונה לפני הקרב, בשעת הקרב ולאחר הקרב; אולם, בעוד שלפני הקרב ולאחר הקרב משתנה, במצבים שונים, גורם הזמן, הרי בשעת

יצחק יקירי.

לאחר תקופה של ויכוחים ביני לבינך, החלטתי להוציא את הנושא החוצה. כננתי ל„לקח מלחמה“, כפי שתקרא לו, (ובעיקר „הסקת מסקנות, משמעות“) — ולמסוכן שבהוצאת לקח כזה.

ע"י בדיקה קפדנית ומעמיקה של הקרבות, אשר הנך לומדם, — לאחר שאתה מפשיט מן החומר הנקרא על ידך את הגננים החיצוניים, שהם פרי ציוד ושיטות הנהוגים באותה תקופה — מוצא אתה שכוח-האדם הוא הגורם היחידי שאינו משתנה; שאמנות המלחמה של המצביאים הגדולים מתבטאת למעשה במשפט אחד האומר: „אמנות שמירת חופש הפעולה של גייסותינו — ומניעת חופש-פעולה זה מן האויב“; ושרק ביצוע שאיפתה הנ"ל של אמנות זו — הוא המאפשר לכוח קטן לעשות שמות בכוח הגדול ממנו. אכן, נכון. וכן נכון הוא כי הלייל' מאפשר לך חופש פעולה — כל עוד אין אש האויב יעילה, או שחמקת מתחומה. אולם, הרי קשה לבנות הצלחתו של קרב על משך של לילה אחד! ובעיקר, כאשר רוצה אתה לחדור לעומק, אל עורפי האויב. ברור, לכן, — ובדאי תסכים אתי בנידון זה — שבלחימה

מאיר היקר.

מכתבך האחרון מלא שאלות ובקורת על הנושא „מודיעין“. מפליא אותי כיצד הצלחת לצאת מיער ה„עובדות“, ה„בקורת“ וה„שאלות“ שאתה מציג — ובפרט שאינך רואה את עצמך אחראי כלל לדברים הכרוכים במודיעין. יתכן ולא הבינתי אותך היטב; אולם בדברייך אתה נעוצה, לדעתי, הסיבה לאותו מצב עצמו שאתה מתארו. החלק העיקרי של מכתבך מטפל בסוגיית הפצת-מודיעין. אשתדל להשיבך בנושא זה. אך בטרם אענה, חשוב להזכיר שללא איסוף ידיעות — כלומר, דיווח ידיעות, אחורה ולאגפים — לא יהיה מה להפיץ. אניח כי נקודות אלו ברורות הנן — ואנסה להבהיר כיצד אני רואה את הפצת מודיעין.

ידיעות צבאיות שהושגו אין להן כל ערך אם אין מפיצים אותן. כמובן, ידיעות מסוימות יכולות לחכות, או להיגנז לפי שעה; אולם כמעט תמיד יש להעבירן למישהו, לפעולה, כי אחרת מתבזבז חלק גדול ממאמץ המודיעין — ואז נמצא כי קצין-המודיעין, ויהיה בדרג-פיקוד אשר יהא בו, אינו ממלא כיאות את

הקרוב מצריך גורם זה שיקול או שיקולים נוספים, המכבידים על הביצוע; וקנה-המידה לתפוצה יהיה: דיוק-בזמן; קיצור; בהירות. עם התפתחות שיטות הלחימה ואמצעיה גדל ערך הבהירות בהעברת מודיעין והפצתו, כדי שניתן יהיה להשיג הצלחה בקרב בזמן ובמאמץ מינימליים. קיצור, בהירות, כתיבה בצורה בה תודגשנה הנקודות העיקריות — ותובנה ע"י המקבלים — יסיעו לכך בהרבה.

כדי שההפצה של מודיעין תהיה דבקה להנחת-ראשית שפרטתיה בפתח-מכתבי, הכרחי למצוא את השיטה המעשית אשר תבטיח הפצה של ידיעות למי שזקוק להן והיכול וצריך להשתמש בהן. בדרך כלל נעשית היא בכתב ובעל-פה. ההפצה בכתב, כפי שחזית ודאי מבשרך, תלויה באמצעי הקשר — ובעיקר, בגמישות השימוש באמצעים אלה. הפצה בעל-פה, — נהגתי לעשותה ע"י דיוני-מודיעין. את כל אנשי-המודיעין אירגנתי ב"קבוצת דיון-מודיעין", אשר הפעלתיה בדרך כלל לפני הקרב ואחרי הקרב. תשומת לב המפקדים למודיעין היתה כזאת, שבכל קבוצת-סיוור ופקודות מסר קצין-המורד יעין בצורה מוצלחת את הידיעות שקיבל; והעיקר, שטרח תחילה, עוד לפני קבוצת-הסיוור, להעביר אל כל הנוגעים-בדבר את הידיעות שהם צריכים לדעתן. שיטה זאת יעילה מאד על המגע-האישי שבה. שכיחה יותר הפצת מודיעין בכתב. בצורת-הפצה זאת כללתי את דוחי-פעילות, הנמסרים בקרב ע"י רץ, טלפון ואלחוט — והם משמשים את המפקד לצרכי שליטה בכוחותיו בקרב; ואת דוחי-סיכום-מודיעין שבדרך כלל הופצו ע"י כל מפקדה. בזמן אשר קבעתי דוחי-סיכום-מודיעין ודוחי-פעילות הנהגתי גם בשלבים שלפני הקרב ושלאחריו; אולם בעיקר — בשעת הקרב. (ודאי שהנך שם לב לכך, שאני מחלק בדרך כלל את המודיעין למודיעין-לפני-הקרב, מודיעין-בשעת-הקרב וזה שלאחר-הקרב — ואבהיר זאת אולי במיוחד במכתב אחר).

ארחיב קצת את הדיבור על דוחי-מודיעין, כי צורה זאת יעילה ביותר בשביל לודא תפוצה של חומר מודיעין מפורט לכל הנוגעים בדבר. היקף הדוחים ישתנה בכל דרג-פיקוד, בהתאם לצרכיו ומקורות-המודיעין העומדים לרשותו. דוחי פעילות מודיעין כולל "ידיעות חמות", אשר כל דרג חייב להפיצן כדי לאפשר למפקדים שליטה — והם משמשים בסיס למתן פקודות חדשות. דו"ח זה, אפשר להעבירו על טופס מברק. בדרך כלל מצאתי שדו"ח זה עוזר דוחים אחרים בכתב, הנכללים תחת השם "סיכום-

מודיעין", כוללים מסמכים שונים המתבססים על הערכות-מצב מבחינת מודיעין: דהיינו, תמצית קצרה של ידיעות על מצב האויב ואפשרויותיו — ובצדה, מפרט הדו"ח גם את הנושאים השונים. כלומר, שאותו דו"ח כולל גם משהו קצר ובהיר, בשביל המפקד, וגם פירוט מדויק בשביל קצין-המודיעין שלו. הסעיף "ידיעות" בפקודת-מבצע מכיל, בדרך כלל, תמצית הידיעות, באותו היקף שבו הן דרושות לביצוע המשימה שבפקודה. פרטים לסעיף זה, בדרך כלל, מופיעים בנספח-מודיעין (דרך-אגב: — קשה לי לראות מקום לנספח-מודיעין במסגרות של גדוד וחטיבה — פשוט יש בכך יותר מדי עבודת-נייר, וסרבול).

צורה נוספת להפצת מודיעין, בנוסף על סעיף המודיעין שבפקודת-מבצע, היא מפה מסומנת של מודיעין, או תשקיף-מודיעין, וכן דו"ח פיענוח צילומי-אוויר.

ברור הדבר, שאם גכלול גם דוחי חקירת-שבויים, דוחי מודיעין טכני, תרגום מסמכי אויב וחוברות הסברה על האויב — נמצא, שכל זמן שההפצה תשמש צינור להזרמת הידיעות אל מי שצריך להשתמש בהן — תהיה דרך ההפצה-בכתב — הדרך המאפשרת מתן ידיעה מגוונת ומקיפה ביותר.

החוק הקובע בתפוצת מודיעין הוא: "צריך לדעת — בזמן הנכון". אכן, חובות ההפצה תלויות באמצעי ההפצה. הכלים אשר משרתים את צינור הפיקוד — הם המשרתים את המודיעין; והם: — המפקד, רצים, דואר, טלפון ואלחוט; ומכאן תבין, באיזו מידה תלוי המודיעין בקשר, ובעדיפות ברשת הקשר. וברור לכן עוד יותר, שאמצעי השליטה של המפקד, ונתונים להחלטתו, הם הקשר והמודיעין. על כן המודיעין שיופץ עם פקודות — יועבר כפקודה, ויתר חומר המודיעין יעבור באותו צינור, כשהוא מסתעף בכל דרג לאגפים. לעתים תמצא, שיהיה משום יעילות בהפעלת רשת מיוחדת למודיעין, כדי להקל על הזרמת הידיעות בזמן. אולם הדבר חורג ממסגרת מכתבי, ודי שנדע שדבר זה חשוב ביותר לידיעות-בזק.

רואה אני שהארכת, ולכן אסיים. ברצוני לחזור ולהדגיש, שכל הכונה בהפצתן של ידיעות הנה לודא שהמודיעין יגיע בזמן לשימוש יעיל של הנצרך. חובתו של המפקד היא לודא, שהן שהזרימה מהגייסות למעלה, והן הזרימה מלמעלה אל הגייסות תהיה בזמן. כי הרי התועלת שתצמח מכך תהיה, בסופו של דבר, תועלת לגייסות עצמם. "לוחם"

במשך תקופת שירותי צעדות לא פעם בסך; ומצעדים רבים ראיתי כצופה. ועל מצעדים רבים קראתי במקורות שונים ובהזדמנויות שונות. בין המצעדים שלנו היו כאלה אשר נדמה לי שהחטיאו את המטרה. קיים, בדרך כלל, חשש תמידי שמא הדבר ששמו „מצעד“ אינו הולם בכלל את עם ישראל ודי לו בנוסח „דחילק“ וב„כובעי הגרב“. אולם הופעות קטנות וצנועות מלמדות את ההיפך: שהצור עדים אוהבים לצאת במצעד, נהנים ממנו — כשהוא מוצלח, ואף גאים על ההופעה החיילית בו.

הן לחייל והן לאזרח נשארת מכל מצעד, או מכל הופעה צבאית חיילית, תמונה תמידית אחת: של שקט, סדר, דיקנות, בטחון וגאווה, כוח-רצון, שליטה עצמית; ומעל לכל — של מטרה, אשר תורגש על-ידי המשתתפים והצופים כאחד. כלומר, „המסדר מדבר בעד עצמו“.

דברים אלה ניתן ללמוד גם מהמסדרים והמצעדים של הצבא הבריטי והצבא הרוסי, אשר להם ערך חינוכי והסברתי העולה על כל המושג באמצעות פרסום ספרים ושידור תכניות ברדיו.

הרגש אשר מצעד, והופעה צבאית בכלל, חייבים לעוררו אצל הצועדים והצופים — צריך שיהא מאתו כוג הנוצר ע"י „קול-דממה-דקה“, ע"י שקט, שרק גוף חזק יכול להקרינ בדומה לו. אין דבר משכנע יותר מאשר שקט ש„אפשר לשמוע אותו“. משנוצרה הרגשה כזאת — הרי גם המטרה של המצעד נעשית ברורה מאליה, והופכת לנחלת-הכלל.

יצוין: אחת הסכנות הגדולות שבמצעד היא הופעת חלקים-חלקים שאינם משלימים זה את זה; וזאת — גם אם יהיו החלקים האלה מעולים, אחד בפני-עצמו. הרושם שישאר לא יהיה אזי זה של כוח מאורגן שלם — אלא של פרטים, שהם אמנם „לא רעים“. אך הרגש של שלמות, בטחון, כוח — יתנפץ אל חלקיותם של פרטים אלה.

לקביעת מקומה של התזמורת נודעת חשיבות רבה; כי עליה לסייע למצעדים של כל הרגלים; ואסור שתיבלע ברעש הרכב-המשורין, כלי-האופנוע והרכב הכבד. שהרי אין לך דבר המעורר גיחוך ורחמנות כפלוגה רגלית שאינה צועדת ברגל. אוירת כושר-ההופעה, ורמתה, צריכה להקיף את המסדר כולו, מתחילתו עוד סופו — באופן שכל

חלק וחלק המופיע בו — מפתיע את הצופה — ומשלים את קודמו; כך, שלכשיעבור המצעד — ישאר רושם שיהא חזק ממש לא-פחות מזה שנתעורר בהופיע החלוץ שלו. אולם הכמות במסדר ומצעד עשויה להיות משעממת ביותר; ומוטב להציג איכות — אולם ברמה גבוהה באמת.

את המצעד יש לבנות כך שיוכל לעמוד במבחן חות-דעתם של השופטים; ואין לך שופטים טובים מקהל הצופים. אכן, אחד הסימנים הבולטים לכשלונו של מסדר הוא התפזרותו בטרם עת, של קהל הצופים.

רבים הטוענים שמסדרים ומצעדים — עבר זמנם; וכי המיכון אשר השתלט על הצבאות החדשים עשאם לנחלת-העבר. הדבר אינו נראה לי. המיכון אינו בא במקום הרגלים, ואין הוא יכול כלל לבוא במקומם. ותחת להציג במסדרים, בראש וראשונה, את המיכון — נכון יותר, לדעתי, להציג רגלים בעלי יצר להופעה צבאית וכושר-צעידה עליון; כי רק אלה מסוגלים להציג כיאות את הגורם האנושי במצעד בפני הצופים וקבל העולם — את כושר-צעידתו, ואת יכולתו לצעוד-יחדיו ולהיטיב מהאחרים לעשות זאת. כי צבא נמדד, בין השאר, בכושר הצעידה שלו, המבטאת את רמת משמעת-הפרט והמשמעת הקיבוצית. ואין לך צורה טובה להראות ולהפגין את אלה מאשר מצעד נאה. „לוחם“